

17. august 2012

EM 2012/134

Hermed fremsættes følgende forslag til forespørgselsdebat i henhold til § 36 i Forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til forespørgselsdebat om de rammer og forudsætninger, som kan danne grundlaget for udarbejdelsen af en national vækststrategi, der skal pege på, hvordan Grønland kan opnå en gennemsnitlig årlig økonomisk vækststrate minimum på niveau med gennemsnittet i øvrige andre vestlige lande.

(Medlem af Inatsisartut Andreas Uldum, Demokraterne)

Begrundelse

Vi er alle bekendte med de demografiske og økonomiske udfordringer, som vi står overfor og som kun vil vokse sig endnu større i fremtiden.

Det skal findes penge til velfærdsydelser, til investeringer i vores samfund, til at sikre vores likviditet og gerne til lidt opsparing til svære tider. Skatte- og Velfærdskommissionen har peget på, at vi for at kunne opretholde vort nuværende velfærdsniveau skal finde en milliard kroner om året frem til 2040.

Det reelle beløb, der skal findes er dog langt større, hvis vi udover at opretholde det nuværende velfærdsniveau også ønsker en økonomisk og politisk selvstændighed.

Naalakkersuisut har de seneste år forfulgt en strategi om, at den årlige finanslov skal hænge sammen, hvad angår drift og anlæg. Det vil sige, at den såkaldte DA-saldo som minimum skal gå i nul. Denne strategi er lykkedes, og det er værd at komplimentere.

Det er dog ingen hemmelighed, at man ikke uendeligt kan fortsætte med at spare sig til flotte bundlinjer på de årlige finanslove. Man kan ikke spare sig til vækst og udvikling – med mindre naturligvis de opsparede midler føres over til vækstskabende og afkastgenerende formål. Det er bydende nødvendigt at sparke gang i væksten, så en langt større del af finansieringen af vores velfærd i fremtiden kommer fra en reel vækst – en reel fremgang – i vores samlede økonomi. En vækst, som i øvrigt gerne skulle være bæredygtig.

En positiv vækst i vores økonomi vil sende et signal til potentielle långivere om, at Grønland er et fornuftigt sted at investere, og det vil gøre det lettere for os som land at opnå fordelagtige aftaler med internationale investorer.

For samfundet som helhed vil udarbejdelsen af en egentlig vækststrategi betyde, at det bliver tydeliggjort, hvilken indsats der er nødvendig for, at det overhovedet er økonomisk muligt at hjemtage flere områder, og dermed konstant bevæge os et skridt nærmere en politisk selvstændighed.

Demokraterne er ligeledes af den overbevisning, at en Vækststrategi vil gøre det lettere at skabe en bred samfundsmæssig og folkelig forståelse for, at vi skal speede op for processen med at implementere mange af de gode og nødvendige anbefalinger, som vi har fået fra eksempelvis Skatte- og Velfærdskommissionen samt Transportkommissionen.

Der findes ingen færdig formel for hvordan en vækststrategi skal se ud. Forskellige vækststrategier kan ligeledes have vidt forskellige mål, såsom f.eks. økonomisk vækst målt i BNP eller nationallykke. Det er i sidste ende en politisk afgørelse, hvilke mål der skal sættes for vækststrategien. Og i et demokrati som vores bør en vækststrategi først og fremmest handle om at stille de rigtige rammer og forudsætninger til rådighed for samfundsaktørerne, således at de frit og ud fra deres egne forudsætninger skaber den ønskede vækst.

Grønland har set over en mangeårig periode haft en gennemsnitlig økonomisk vækst, som lå på et markant lavere niveau end de lande, som vi ønsker at sammenligne os med. Det har ført til en relativ – og i visse dele af samfundet endda absolut – økonomisk tilbagestående, som kun er blevet delvis afhjulpet af bloktilskuddet fra Staten. Det vil være et naturligt og fornuftigt mål for en vækststrategi at reducere og gerne fjerne denne økonomiske tilbagestående. Det kan vi alene gøre ved at skabe økonomisk vækst. Det er således meget vigtigt at forstå, at vi ikke kan omfordele og skatteforhøje os ud af problemerne.

Det vil være naturligt for debatten, at tage udgangspunkt i at den offentlige sektor i det grønlandske samfund har en dominerende økonomisk og initierende rolle. Bør dette fortsat være tilfældet, eller skal vi arbejde for at nedbringe den offentlige sektors andel af økonomien til fordel for en større privat sektor og mere privat initiativ? Det skal understreges, at når jeg siger privat, så mener jeg ægte privat - ikke blot pseudo-privatisering i form af flere offentlige aktieselskaber. Fra Demokraternes side mener vi, at det bør være et mål i sig selv at nedbringe den offentlige sektors økonomiske og praktiske dominans i vores samfund, således at borgerne gives mere frihed – og vænnes til – at tage ansvar for sig selv som et frit folk, der agerer frigjort fra kolonitidens nedarvede økonomiske strukturer.

Denne øgede frihed og dette øgede eget ansvar vil være med til at gøre det lettere at løse en række andre problemer i vores samfund. Det vil f.eks. virke yderligere fremmende på lysten til at uddanne sig, forøge den almindelige livsglæde med mindre misbrug til følge og højne arbejdsstyrkens produktivitet. Men fremme af arbejdsstyrkens faglige og uddannelsesmæssige kvalifikationer via et øget og højnet uddannelsesniveau fra folkeskolen og opefter bør derudover i øvrigt være et kernepunkt i en egentlig vækststrategi.

Vi kommer heller ikke udenom at se på vores erhvervsstruktur. Det må således erkendes ærligt, at der ikke kan presses ret meget mere økonomisk vækst ud af fiskeriet. Kvoterne er fastsat ud fra biologisk rådgivning, og det vil ikke være et udtryk for bæredygtig eller langsigtet vækst blot at øge kvoterne for at øge fiskeriets rentabilitet.

Det vil tværtimod blot alvorligt øge risikoen for et egentligt bestandskollaps med ruining af fiskeriet til følge samt ikke mindst en begrænsning af vores eksportmuligheder. Målet for fiskeriet må være at nedbringe antallet af beskæftigede indenfor fiskeriet samtidig med at produktionen mængdemæssigt fastholdes – gerne kombineret med en øget værdiskabelse her i landet, i det omfang dét i øvrigt er praktisk muligt af hensyn til den internationale konkurrence om kunderne, som skal købe produkterne.

Det vil imidlertid ikke være hensigtsmæssigt, såfremt den afgående arbejdskraft fra fiskeriet blot overgår til socialhjælp. Det vil tværtimod være nødvendigt, at denne ressource nyttiggøres i produktive erhverv andre steder, såsom indenfor råstof- og mineindustrien, hvilket må fremmes ved en kombination af etableringen af en hensigtsmæssig incitamentsstruktur og rimelige krav om mobilitet og arbejdsvillighed. Dette vil i øvrigt også nedbringe råstofbranchens afhængighed af tilkaldt arbejdskraft. Og det vil medvirke til en nødvendig differentiering af vores eksport, således at vi ikke fortsat vil være så udsatte for udsving i eksportpriserne på fisk og skaldyr.

For så vidt angår øvrige dele af vort erhvervsliv må en vækststrategi ligeledes bygge på en neddrøsing af de permanente erhvervstilskud til fordel for midlertidig starthjælp, som ydes for en maksimal, begrænset periode. Det giver ingen vækst, at fastholde folk permanent i urentable erhverv baseret på permanent opretholdelse af offentlige tilskud.

Vi har i mange år talt om øget selvforsyning og anvendelsen af Sydgrønland som fødekammer for hele landet, men på trods af mangeårigt tilskud og favorable vilkår for fåreholdererhvervet ydes der i dag fortsat omkring 80 kr. i tilskud pr kilo færdigproduceret lammekød i køledisken. Og sådan har det været i så mange år som nogen næsten kan huske. Dette demonstrerer, hvorfor man ikke kan basere erhvervsudvikling på tilskud alene. Tværtimod fører det i længden til samfundsmæssig økonomisk lav- eller nulvækst, socialt armod og manglende selvværd hos modtagerne. I forhold til eksemplet er det i øvrigt irrelevant, at også andre lande yder tilskud til deres landbrugserhverv.

I tilknytning til overvejelserne om erhvervsstrukturer må vi som samfund generelt overveje om og hvordan vi politisk vil acceptere de såkaldte storskalaprojekter, såsom f.eks. Alcoa-projektet, London Mining projektet, Udvinning af sjældne jordarter i Sydgrønland etc. Jeg taler her ikke om de konkrete vilkår for udstedelsen af undersøgelses- og udvinningstilladelser ifølge lovgivningen. Men det er som om vi tøver over for storskalaprojekterne.

Vi vil måske godt have dem, men kun hvis de er økologisk bæredygtige, etisk forsvarlige, ikke forurener på nogen som helst måde, baseres på bestemte overenskomstvilkår, ikke baserer sig på tilkaldt arbejdskraft, ikke efterlader sig nogen synlige spor i landskabet eller miljøet hverken før, under eller efter driftsfasen, nyder ikke bare bred men enig folkelig opbakning fra såvel enkeltindivider som hjemmehørende og udenlandske organisationer af enhver art, er undersøgte og afvejede på enhver tænkelig måde osv. Men når vi stiller så mange betingelser og krav op, er det så i virkeligheden fordi vi ikke vil eller tør storskalaprojekterne eller mere generelt en industriel udvikling?

Man kan i den forbindelse spørge sig selv, om vi ville stille lige så mange krav hvis f.eks. Royal Greenland ville opføre en ny stor rejefabrik i Qasigiannguut? Der skal ikke herske tvivl om, at vi fra Demokraterne vil og tør realisere storskalaprojekter. Og vi er ikke så naive, at vi tror, at storskalaprojekterne ikke vil kunne mærkes af nogen eller ikke vil kunne medføre uønskede ulemper af den ene eller anden art. Og nogen vil altid være imod uanset hvad. Vi må i Inatsisartut blive bedre til at mønstre det politiske mod til at træffe også politisk upopulære eller svære beslutninger.

Vi er fra Demokraternes side f.eks. ikke villige til at lade enhver ulempe eller tilfældig indsigelse på Facebook være en fuldstændig showstopper! En national vækststrategi må således baseres på en afklaring af vores egne holdninger til storskalaprojekterne. Det skal i den forbindelse understreges, at vi fra Demokraterne mener, at storskalaprojekterne er en oplagt mulighed for at løfte velfærdsniveauet for en stor gruppe mennesker, som ellers er henvist til usikre lavtlønsjob eller direkte fattigdom. Vi mener heller ikke, at der er nogen reelle eller realistiske alternativer at basere sig på. Vi kan ikke fortsætte med at diskutere symbolske problemer, som kun vedrører vores egen lille elitære verden.

Transport- og infrastruktur er ligeledes områder, hvor vi må være åbne for at se kritisk på tingene og drøfte, hvorvidt de eksisterende tilskud på kryds og tværs virker fremmende for økonomisk vækst, eller om de tværtimod skjuler de virkelige omkostninger ved vores bosætningsmønster og derved reelt virker begrænsede vores økonomiske vækst.

Man kan pege på en lang række andre vigtige forhold som kunne overvejes, såsom skattesystemet, arbejdsmarkedsforhold, ressourceudnyttelsen i det offentlige, vores statistiske grundlag etc. Ovenstående bør dog være rigeligt til at sikre en god og spændende debat, hvor jeg gerne vil opfordre til, at vi ærligt drøfter hvordan vi afhjælper de strukturproblemer, der igennem mange år har ligget ubearbejdede hen og dermed har virket direkte begrænsende i forhold til den velfærdsforbedring, som vi fra Demokraterne ønsker for det grønlandske samfund.